

Megjelenik minden csütörtökön, sofele képpel ellátva. Előfizetési ár: évi 6 forint; félévi 3 forint; negyedévi 1.50 forint. Előfizethető minden postahivatatalnál és könyvtárnál. Hirdetési díja: 4 hasabos petit sor 9 uj k. Szerkesztői szállás: mézáros utca 2. szám., 2. dík emelet. Kiadó-hivatal: barátok tere 7. szám.

György Vilmos.

A forradalom utáni irodalom egyik legmunkásabb, legtehetségesebb s minden esetre legtöbb oldalulag megáldott s képzett szereplőjét mutatjuk be ma György Vilmosban, kinek nevét 1854 óta majd minden szépirodalmi lapban, tudományos folyóiratokban, önálló műveken, eredeti költemények, angol kedélyességgel és beható világnézettel írt, magyar zamatu beszédek, a svéd költészet legremekőbb termékeinek sikerült fordításai, spanyolból magyarra áttüzetett klasszikus művek, ifjúsági iratok, vallás-irodalmi művek, sőt héber nyelvészeti dolgozatok alatt is olvashatjuk.

György Vilmos ma még fiatal férfi, s ha e mellett tekintjük, hogy ifjúsága éveit az élet nyomasztó viszonyai közt kellett átküzdenie; ha számba vesszük, hogy csaknem az iskola padjai közül lépett az egyházi szónokokra s azóta Magyarország legnépeseb evang. egyházközségének nemcsak a vallásiakban gondos atyja, hanem polgári ügyeibajaiban mindig kész tanácsadója s nevelője: lehetlen föl nem vetnünk azon kérdést: hol vett időt ez a fiatal férfi nagy és sokoldalú képzettség megszerzésére, hol magvas és bő irodalmi működésére?

E kérdésre életiratának rövid adatai válaszolnak, melyek egyszerűsége kiváló tehetségeit és vas-szorgalmát is elötüntetik.

György Vilmos 1838. jan. 7-ikén Győrött született, hol édesatyja, néhai György Endre a felsőbb leányiskolának tanára volt. Szülei 1845-ben Pestre költöztek s ő aztán gimnáziumi pályáját itt végezte el, a hatodik osztályig az evangélikusoknál, aztán pedig a piaristáknál, kiknek derék hazafiak nevelése és írók képzése körül annyi érdemük van. Midőn György a hatodik latin osztályba járt, szülei anyagi körülményei folyton súlyosbodván, kénytelenek valának arra határozni el magukat, hogy nem taníttatják tovább, hanem olyan pályára adják, melyen a lehető leg-rövidebb idő alatt maga tarthatja fön magát. Könyvkereskedővé szánták s már meg is volt írva a szerződés Geibellel s csak alá kellett volna azt

jegyezni, s ma talán nem írná, hanem adogatná a könyveket, ha egy szerencsés véletlen ezen körülményt tudtára nem juttatja Argay János evang. tanárnak, ki maga ment a tehetséges és szorgalmas fiu szüleihez, őket a szándékolt pályaváltatásról lebeszélte s föl szólította, hogy bármily nehezen menjen is, mégis iskoláztassák tovább. A jó szülők szívesen hajtottak a tanácsra s bár nem csekély megerőltetésükbe került, a gimnáziumi nyolcosztályu tanfolyamon átsegítették, s első iro-

rán észrevevén, pályaváltatásra határozottam el magamat s választám a kedélyemmel sokkal inkább megegyező lelkeszi pályát. Mielőtt azonban a theológiába félévettette volna magát, egy igen előnyös föltételekkel kínálkozó nevelői állomást vállalt el Nógrádmegyében, Vanyarcon, Desseffy Ottó házában, kinek leánykái mellett másfél évet töltött. Szülei ezen idő alatt Hód-Mező-Vásárhelyre költöztek át, hol atyja magán-leánynevelőt szándékozott létrehozni, mi azonban nem sikerülvén, őket a sors valóban súlyos helyzetbe juttatta, György Vilmosnak tehát most nemcsak saját ellátásáról, önképzéséről, hanem derék szüleinek segélyezeséről is kellett gondoskodnia, mit hogy tehetett, arra a gondviselés iránti hálával ma is édesen emlékszik vissza.

Nógrádból visszatért Pestre s félévettette magát az akkorában újonnan keletkezett egyesült protestáns theologiai intézetbe, hol Székács József, Török Pál, Ballagi Mór stb. lönök tanáraivá, Thaly Kálmán s más, az irodalomban ma haszonnal működő erök tanuló társai. A theologiai tanulmányok mellett magántanítással kellett foglalkoznia, hogy Pesten fön tarthassa magát; nappalait a tanítás foglalá els így a tanulásra csak éjei maradtak; hanem tanulása nemcsak a theológiára szorított, hanem kiterjedt az irodalom és művészetre is. A theologiai negyedik év végén Konkoly Thege Miklós és Tihanyi Ferenc mentorakép ezen fiatal urakkal Berlinbe ment, hol az egyetemen egy évet töltött, (többek közt a szanszkrit nyelvvel is foglalkozva) a szüniek alatt majd Franciaországba, majd Németországba s a holsteini nagyhercegségbe téve kisebb-nagyobb kirándulásokat. Berlinben érte Székács József bányakerületi szuperintendens meghívó levele, ki őt maga mellé segédlelkészszé választotta, mely minőségében egy évet töltött Pesten. Ez időből sokan fognak emlékezni a fiatal költő-papra, kinek a lapokban megjelent verseit s beszéleteit ép oly élvezettel olvastuk, mint hallgattuk egyházi szónokait, mikre a főváros mindenféle hitfelekezetű lakosai

György Vilmos.

dalmi kísérleteit Dalmadyval és Szokolyyal ez időben tette, Horváth Cyrill buzdítása és vezetése mellett, kinek nevét ma is kiváló hálával emlegeti.

Érettségi vizsgája letétele után a jogi pályára lépett s félét az egyetemen töltött. Ezen időszak azonban teljesen elég volt arra, hogy fölismerjem, miként a jogi pálya nem nekem való, — írja egyik barátí levelében. — Belőlem bizonyára a világ leglagyszívűbb, engedékenyebb s legügyetlenebb ügyvédé vált volna, s ezt idejeko-

megjelentek. 1862-ben Orosháza hitközsége — talán legnépesebb Magyarországon, — lelkészévé választotta, 1863-ban pedig nőül vette Székács szuperintendens bájos és művelt leányát. Azóta mint pap buzgón munkálkodik hívei szellemi és erkölcsi javán.

Az irodalmi pályán nyilvánosan legelőször Jókai „Déliabó” című lapjában a „Khán kegyence” novellával lépett föl, melyet Jókai M. szerkesztő dícsérő sorokkal csillagozott meg. A gyermek-íjtu ezen műve méltán meglephetett mindenkit, különösen ragyogó irányánál fogva, melyen Jókai regényeinek hatása meglátszik, mi azonban nem lehetett ártalmára a szárnyait először megkísérő kezdőnek, mert a legmagyarabb stílusát választotta mintájául; ezen befolyás alól, mely könnyen kopirozásá válhatott volna, mint talantom szerencsésen emancipálta magát, s ma Györynek saját írói egyénisége van, minék bizonyításul számos életképén kívül csak nem rég megjelent „A mi Clarissenak gyógyulást szerzett” című maradaudó besű elbeszélésre hivatkozunk. 1858-ban pályázott az íjtu B. Balassa által egy ifjúsági iratra kifizített 20 aranyos pályadíjra s ezt „Balassa János” című elbeszéléssel meg is nyerte.

Eredeti novellák és költemények irásán kívül nagy előszeretettel és sikerei foglalkozott idegen nyelvekből való fordítással s így nyerte meg a Kisfaludy-Társaságnak 1867-re kifizített 20 aranyos pályadíját Tegnér világhírű svéd költeményének, a „Frithiof-mondának” műfordításával. A svéd költők nagyobb művei közül lefordította még Tegnér „Axel” című költeményét s több kisebb költeményt, s most fordítja Runeberg „Nadeschdá-ját”. A svéd költők mellett nagy előszeretettel s kedvvel foglalkozik a spanyol irodalommal is s a Kisfaludy-Társaság megbízásából lefordítja Moreto „Közönyt közönyvel” című klasszikus vigjátékát, Calderon „Állhatatos fejedelem” és „Az élet álom” című drámáit, most pedig — szintén a Kisfaludy-Társaság megbízásából — fordítja Cervantes „Don Quijote”-ját, melynek párjánál igen kívánatos lenne, ha a Kisfaludy-Társaságnak módjában állana megbízást adnia Lesage „Gil Blas”-jának, a régibb francia regényirodalom ezen klasszikus művének lefordítására is.

Eredeti dolgozatai sorához még meg kell említenünk, hogy írt egy nagyobb népies elbeszélést is „Egy igaz polgár” címmel, mely 1869-ben a Corvina kiadásában egy kötetben jelent meg s egy ifjúsági elbeszélést két kötetben „A legújabb Robinson” címen; írt továbbá egy vallásos tartalmu „Emlékkönyvet” is a confirmációhoz készülő hajadonok számára.

Az idegen nyelveket mindig nagy kedvvel s könnyen tanulta; így bírja a német, latin, görög, héber, francia, angol, olasz, spanyol és svéd nyelveket, legalább annyira, hogy az ezeken írt műveket eredetiben olvashatja.

Szigoru anyagi körülmények közt szerzett ily képzettség és sokoldalú papi és irodalmi munkássága mellett még a művészetek gyakorlására is volt ideje. Györy fest olajban s a hangszerek közül a fuvolát ügyességgel kezeli; művészi hírnévre ezek egyikében sem vágyik, s ha ezen téren való kísérletezéseit is fölemlítjük, csak azért tesszük, mert ennek is hatnia kellett izlése kifejlesztésére s az általános művészetekben legalább a theoretikus ismeretek megszerzésére.

Mióta orosházi lelkészé lett — bárha épen azóta lett irodalmunknak figyelemre méltóbb munkássává — első kötelességének lelkipásztori hivatalát tekinti, melynek minden egyéb fölött meg akar felelni. Azzal sohasem elégedett meg, hogy csak a szószóken legyen pap s azután nem az; hivatáskörét úgy fogja fel, hogy a hívők csak hatásköre kitorjód, szent kötelessége a szepet, jót és igazat ereje s tehetsége szerint mindenütt hirdetni s terjeszteni. Sohasem feleli el, hogy azok, kik lelkipásztori gondjaira bízva, két országnak polgárai: isten országáé, melynek örök igazságait

közöttük a papnak kell hirdetni, — de egyszeres-mind a hazának is polgárai, kiket világosítania, oktatnia mint honpolgárnak szintén szent kötelessége. Ezen szempontból az egyházi életen kívül is igyekezett a népre hatni. Az orosházi polgári olvasóköriben a téli hónapokban már mintegy négy éve hetenkint felolvasásokat tart. Az első évben tartott a találmányok történetéből, itt-ott köz-észött néhány physikai kísérlettel; a második és harmadikban Európa országait és népeit ismerteté egy ethnographiai, mint történelmi szempontokból s végre az idén Magyarország történetét kezdé elbeszélni Mátyás halálától kezdve, s hogy e komoly dolgokat vidámabbakkal is fűváltsa, ugyancsak az idén, vasárnap esténként legjeles költőink műveit kezdte felolvasni s magyarul, nevezetesen Arany „Nagyidai cigányait”, „Toldiját” és „Toldi estétjét” s ezen felolvasásokat szándékozik ezután is folytatni.

Györy Vilmost a szépirodalmi téren tett munkássága elismerésül a Kisfaludy-Társaság 1868-ban tagjaul választotta.

Midőn ezen sikeresen munkás fiatal élet adatait így közrebocsátjuk, hiszszük, hogy azok egyszeres-mind hasznos tanulságu szolgálndnak azon mosdatlan tollu firkecek serege számára, kik néhány frázissal fölgyverkezve, nagymerészen rontanak be az irodalom templomába s próféták gyanánt akarnának abban szerepelni, holott „negyven napot” sem töltöttek az előkészületek, a studiumok pusztájában.

— 9 —

A falusi élet.

(Franzén után svédből.)

Keresse ám a városok zajában
A boldogságot házról házra, más,
A gazdagok s nagyoknak udvarában,
Hol a hű fény esőbitő varázs:

Én itt találok ősi kis tanyámon,
Itt élem életem boldog napjait;
Bár szalmakunyhó csak, de ez sajátom,
Itt születtem, bár halhatnék is itt!

E föld adott én ősemnek életem,
S oly szép a tenger most is e helyen;
Az ősi föld az, a mely engem éltet,
Az ősi templom lelki enyhelyem.

Ha elvetem az árpát, fáradottan
S üres vezetésükkel megjövem:
Hogy' int a kunyhó füstje bokra ottan,
Hová a bú s a bánat nem követ!

Fejem nyugton hajtom le éjszakára,
Az égre bízom minden gondomat;
Ha feve sarlóm, a kalász ha sárga,
Nem félek: isten jó időt nem ad.

Maradj, ki itt daloltál a tavaszszal,
Találsz te is, szédü vígan a szemet;
S a pár kalászt se számolom panaszzal,
Mit gönyveteg özevgy nők újja szed.

S az első fillért, mely az alma bére,
Mit a piára gyermekem szedett:
Béteszem a szentgyház perselyébe,
Mely a szegény vakoknak gyűjtőget.

Ha a kevéssel is beéri életem:
Mi boldog édesen foly itt napod;
Ád minden, még a legkisebb is, élvem,
S még az elég se lesz megútatott.

Jer, dőlj le itt, hol ránk partján az ének
A szüla cnyhe árnyékot terít;
S a míg hűtözöl, ám kérdezd, mit ének
Selymekkel, illatukkal termeid?

Virágokból fűzők lakomra láncot,
A nyárközép vigalmas innepén;
S ha jó karácson, — járunk fűrge táncot,
A gyermekök közt újra gyermek én.

S minő öröm, — király ilyent csak sejt-e?
Egy-egy gyümölcsötvány ha megfogam!
Vagy egy bárányt, kit anyja künn felejt,
Ölembé véve meghozok magam!

S ha megjön este a esordával öre,
Számára kész az érdemelt falat:
Farkas van ott, hol ő jár legelőre,
S meghozza még is mindig nyájamat.

Nem tölthetünk távol vidék borából,
S nincs asztalunkon ezüst serlegünk,
De van az egyszerű fenyőkupából
Pezsegve ömlő hóféhér tejünk.

Mi' jó itt ben, ha künn a vész viharzik,
És hű szívemre hajlik hitvesem,
S vagy én vagyok, kinek vig ajka hangzik,
Vagy ő dalol indító dalt nekem.

Kincsért s hírtért ám vesse más kockára
Érényit ott, hol nyerni így lehet:
Hires, ha nőm figyel lantom szavára,
És gazdag én, ha ő hiven szeret.

Csak rá nézhessek és ám hadd borítsa
Szemem világát majdan a halál!
Kezem hálisan még kezét szorítsa,
Ha elhaló szóm nem is érti már.

És jól tudom, hogy bárha év jön évre,
Nem fogja efeledni ő nevem,
S gyakorta hull a könyv imakönyvére,
Ha templomból sironnal megjelen.

S ha nem egyszerre térünk is pihenni,
Leszünk mint két beszélgető barát,
A kiknek oly jó a multon merengni,
Hogy észre sem veszik az éjszakát.

Györy Vilmos.

Egy komédiásné.

(Ponn H. beszélője.)

(Vége.)

... Valami hidegség támadt köztünk, Mária nem volt többé — Mária. Felhő lebegett tisztasága fölött; ő már nemesak világhosszú sugárzótt, hanem árnyékot is vetett.

Lassan mult a december, s karácsony a küszöbön állott.

Egy este két kis darabot adtunk. Mária-nak az elsőben, nekem a másodikban kellett játszanom. Midőn fölléptem, észrevettem, hogy a gróf sarkantyuját esortetve épen most távozik. Nem figyeltem rá.

A mint vége volt a darabnak, a női öltözdében tudakozódtam Mária után. Már eltávozott, — mondák. Mikor? — Mindjárt az első darab után. Meghökkenem; először történt, hogy nélkülém távozott; máskor mindig vártunk egymásra s ma miért nem?

Mint villám cikázott keresztül agyamban annak emlékezete, hogy az első darab befejezte után Bradac gróf is elment. Vajjon összeköttetésben volna ez Mária távozásával? Gyorsan átlőtöttem s lakására siettem. Ablakai sötétek voltak, szobájában semmi világhosszú.

E pillanatban jelent meg a háziasszony a lépésfokon, hogy bezárja a kaput; tudakozódtam Mária után. A kisasszony még nincs itthon, — mondá; — alkalmasint meghívták őt valahová, mert a kapukulesot kérte tőle.

Mi ez? Arcomból minden vér szívem felé szökött. Végre összeszedtem magamat s kirohantam az utcára.

Többibben mentem végig a városkán. Vajjon hol lehet? Megállottam a gróf háza előtt; talán itt van? De nem! E ház ablakai is sötétek voltak; minden esőndes, kihalt. Tovább mentem.

Egy épületből világhosszú özőnlött kifelé; ez a vendéglő kávéháza volt. Beléptem s egy sarokba, a pohárszék közelébe ültem. Egy íveg limonádót kértem, mire a pincér a pénztárnoknéhoz lépett.

— Előbb ő, most ez, — susogta titokteljesen és halkán, hanem én mégis hallottam. Mit akart ezzel mondani? engem értett?

— Sajnálom őt, — viszonzá a pénztárnokné; — a pedig azt mondják, hogy nagyon szereti. Micsoda vége lesz ennek?

— De hiszen ő szegény. Bradac grófnak pedig

sok pénze van, — susogta a pincér s azzal elővete a tálcát.

Most minden feltárlt előttem s új támadt szíven. A kávéház hátsó ajtaján gyorsan távoztam s az épület első emeletére rohantam. Bizonyosságot akartam szerezni. A legfelső lépcsőn a szobaleánnyal találkoztam, ki szorgalmas színházlátogató volt, s ki Birch-Pfeiffer asszony darabjai fölötti forró könyveket szokott hullatni.

— Oh! M. ur, esakhogy látjuk önt megint. Milyen szépen játszott ön tegnap.

Nem feleltem, hanem szeméimert reszketve függesztetem az étteremnek folyosóra nyíló ajtajára.

— Mi baja önnek? — kérdezé. — Istenem, hogy néz ön ki?

— Hol van H. kisasszony? — kérdezém csaknem hangtalanul.

— Itt az étteremben, Bradac gróffal és barátai-val vacsorál.

Elerszédtem kezét s elnyomott zokogás szorítá el mellemet.

— Szegény M. ur! most értek mindent.

Ez ismét magamhoz térítet. Beléptem az étterembe. A kiket kerestem, épen velem szemben ültek: a bortól izgatott gavallérok s az oly tiszta, oly szemérmes leány.

Arca szokatlan kifejezésű volt s égő pirosság lepte el. Szemei félig lehunyvák, ajkain a bűn mosolya. Nyakáról aranylánccon ragyogó gyémántokkal kirakott óra függött alá. Tehát azon árért adta el magát! Oh! szegény, szegény komédiás!

Hanem ez gyakori a színházaknál, szokása a komédiásnéknak!

Másnap beteg voltam, hanem azért játszanom kellett.

A gróf egészen elől ült.

Most jött Máriával való jelenetem. Midőn én beszéltem, Bradac mindannyiszor hangosan fecsegett szomszédjával; ha tapsoltak nekem, ő hangos kacajban tört ki. Fejem zúgott, hanem leküzdöttem érzelmeimet.

Máriára folyton lorgnetirozott s ez gyakran s hosszasan tekintgetett rá. Oh! szegény komédiás!

Máriának egyik hosszú beszéde után hatalmasan tapsolt és brávázott, csak ő egyedül. Így kompromittálta őt nyilvánosan. S a boldogtalan mosolygott s feléje hajlott. Ekkor Bradac kezével esékot vetett feléje; a hallgatóság gúnyosan susogott. Ez sok volt.

Egy szokással az orchestrumban termettem, a zenészeket felretaszgáltam s a gróft mellén ragadtam.

— Megfenyítlek, gaz esábitó! — kiáltám s a földre rántottam őt.

Átalános kiáltás, főlháborodás támadt a nézőtérén. A színpadon is kiáltoztak: Mária elájult s az igazgató őrzöngve tépdelte haját.

A tömeg keresztül ugrált a padokon és székeken s körénk tolongott. Iszonyu zsvajt támadt; mindenki az őrség után kiáltozott s a letépert gróf inasai már közeledtek. Gyors pillantással láttam be a veszélyt.

Az ajtó inasok állották el, arra tehát nem volt menekvés; hanem a nézőtér tölem néhány lépésnyire egy folyosóra dült, a melynek ablaka az udvarra nyílt. Villámgyorsan nyitottam tehát magamnak utat a tömegem át, felrántottam az ablakot, leugrottam s kirohantam a kapun át.

Vendéglőmbé siettem, honnan ilyen időtájban szokott a diligence mindennap a legközelebbi vasútállomáshoz indulni. A koesi épen indulóban volt, én beléje ugortam, úgy a hogy voltam, könnyű öltözetben, még kifestett arccal. Tarcám szerencsémre nálam volt.

Az útasok esodálkozva tekintettek a toladó jövevényre; hanem mivel a konduktornak kifizettem a vitelbért, a koesi velem együtt elindult. Az iszonyu hózivataros éjben csak bajjal bírtak lovaink előre hatolni, végre azonban nagy küzdelemmel mégis elértük az állomáshelyet, hol a vasúti

vonat már várt. Jegyet váltottam, a mozdony nemsokára füttyentett, tova robogtunk s én biztonságban valék.

Két év mult el s én egy nagyobb város színházhoz szerződtem. Ismét hideg, komor téli nap volt s a hó tömegekben hullott alá. A színpadon nem volt dolgom s így egész napon át nem távoztam hazulról.

A színházi szolga jelentette reggel, hogy ma gyűjtés fog történni egy szegény, átutazó színésznő javára, kit majd bevezet hozzám, hogy én is adakozzam számára.

Este felé támlányban ülve egy szekrénykében turkáltam, melyben legszebb napjaim emlékeit őriztem. Száraz virágok voltak itt, melyek egykor Mária keblén pihentek; levelei, melyek írása elmosódott, mint szerelme.

Már szürkülni kezdett, s kényelmes szobámban, hol templomi csend uralkodott, fél árnyékba borult minden.

Kezemben Mária areképét tartottam, melynek vonásai akkorról valók, midőn még tiszta volt és az enyém. Szemei mint valami gyermeké, mosolya mint angyalé. Emlékeim elkalandoztak, a kép kihullott kezeimből s én álmadozásokba merültem. Róla álmodoztam s alakját előttem láttam képzeletemben. De nem, megőrültem? Nem képzeletemben, hanem valósággal láttam őt.

Ott állott az ajtóban!

— Mária!

Felugrom, de ismét visszahanyatlok.

— Ő válaszol, ő szól!

— Igen, én vagyok, Mária, — szól tompán, szomorún, de mégis végtelenül édesen. — Én vagyok Mária; ismersz még, Gyula?

Feléje lépek. Kezeim reszketve nyúlnak utána s megérintem karját. Ez nem káprázat, ez élet!

De mi az? Közében papír. Elveszem tőle s rá meredek. Folyamodás kegyes adakozásokért! A papír kihull kezeimből. Tehát az ő számára a a gyűjtés! Ő szerencsétlen, ő nyomorban van, mialatt én jólétnék örvendek.

Az elnyomott fájdalom végre kitör belőlem. Egymás karjába omoltunk és könyeztünk, mint a bibliai apa, midőn megtalálja elvesztett fiát, Mária most szétnyitja nagy kendőjét s karjaiban kis gyermek nyugszik.

Oh istenem, minek öntesz az emberbe elviselhetlen ézelmeket!

Hanem ez az ő gyermeke, hóban — zivatarban vele vándorolt gyermeke s ő gyermeke miatt koldult. Máriát most nézem még jobban; gyöngöd teste rongyokba burkolva; átázott, rongyos cipő lábán, átlukgatott kendővel övja gyermekét, s arca oly halvány, nyomort visszatükröző, szemei kihanyadtak, haja kuszált s nedves a rajta olvadt hótól.

Oda vezetem a kerevethoz, párnákat igazítok számára s prémes köntőssel takarom be. A mivel csak bírok, megkímálok. Kérem, hogy vessen le rongyait, s mialatt azt teszi, kisietek, théát készítek számára s egy palack ő bort hozok föl a pincéből. A bor átmelegíti s gyöngye pir támad arcán. A gyermeket kiviszem karjai közül, saját ágyamra helyezem s azon selyemköpenybe takarom, melyben Fülöp királyt szoktam játszani. Mária könybe borult szemmel, hálásan tekint rám. Megragadja kezemet, én vonakodom; térdre hull, átöleli lábaimat s zokogva kér boesánatot. És én megböcsöttem neki.

Bradac gróf a legközönségesebb fajú kéjenc volt. Máriát elcsábította s aztán ott hagyta. Rendes módja az ezen gavallérokknak, kik gazságaikat cimerükkel takarják el.

Mária anyának érezte magát. Midőn ezt a grófnak pirulva fölfedezte, Bradac fölkacagott s egy összegecske pénzt dobott oda neki, végkielégítésül, — mint mondá. Mária lábai elé vetette a pénzt s elhagyta a várost. Hová forduljon ilyen

állapotában; minden nagyobb színpad el volt előle zárva s anyja mítsem akart róla tudni. Tehetsége esírájában életetett s így a legnyomorultabb komédiásokkal kellett csavarognia. Egyik volt színésztársunk, ki valamelyik kicsiny városkában „proportióra“ alakult vándorszínésztársaság igazgatója volt, megemlékezett róla s magához hívta. Mária gyalog indult el; hanem állapota óráról órára aggasztóbbá lett, végre összerokadt az országoton s nem birt tovább menni.

Néhány résztvevő paraszt rája talált, szekerére emelte s egy nyomorúságos faluba vitte. Ott egy fiúskát szült, ki a gróf átkozott vonásainal birt; hanem hiszen az ő gyermeke volt! Midőn föllábadt, a földmives elszállította őt a kis városkába, de mily nyomorban kellett itt fetrengenie! A nyomor mindennapos vendége volt; hanem ha gyermekét karjai közé szoritotta, elfeledte nyomorát.

Most újabb csapás érte. Az igazgatónak adóságai voltak, miket nem birt kifizetni; egy szép holdvilágos éjjel tehát megszökött. Mária teljesen magánoson állott a világban, minden ótalom nélkül; elszánta tehát magát, hogy szülőföldjére zárándokol s tél közepén útnak indult. Itt-ott jószívű vásáros parasztok fölverték őt szekerekre s így haladt tovább, míg azon városba jutott, a hol én éltem. Rólam mítsem tudott, mert Bradac gróf leteperése után nevémet megváltoztattam.

Mióta ezek történtek, évek multak el.

Én gyorsan emelkedtem; szerződést nyertem egy udvari színházhoz, mely biztos, tisztességes állást nyújtott számomra.

Szép májusi nap van. Én asztalom előtt ülök s régi írományok között lapozgatok. Egy fiatal, szép asszony tekint vállamon keresztül s szeméből egyszerre forró könyesepp hull arcomra.

A szoba sarkában esinos szöke fiúcska játszik; hanem nincs egyedül; picinyke lányka ül mellette s örömujjongatva nézi a képes könyvet; a fiatal asszony pedig csesemőt szorit kebléhez.

Ez Mária, ki mint nőm, két gyermekkel ajándékozott meg.

Vajjon jól tettem-e? Annyi bizonyos, hogy boldog vagyok.

A hazatérők.

A németországi vaspályák indóháza most majd mindig tömve vannak közönséggel, mely türelmetlenül várja a vonat megérkezését, s a mint a esőngettyű éles szava közeledtét jelenti, csaknem összetörnek minden korlátot, hogy a prüszkölő szörnyhöz minél közelebb juthassanak.

Németországban az összes vaspályavonalok még mindig hadi szállításokkal vannak elfoglalva, úgy hogy minden más teherszállítás sokszor hetekig sem történik. A lassankint hazatérő harcosok mellett tömérdek közeledési eszköz kell azon óriási számú hazafoztalára is, melyet a lefolyt háboru alatt Franciaországban szereztek.

Az indóházban majd minden nap találkozhatni megindító jelenetekkel. Sokan már hetek óta mindennap kimennek az érkező vonat elé, várva szeretteiket, a ki folyton kékik. Ez minden hazatérőtől megkérdézi: mit tud felőle? Hány tudja meg így a szomorú valót! A viszontlátás öröme csak ritkán zavartalan, mert a német győzelmek anyyi áldozatba kerültek, hogy egész Németországban egyre-másra nines négy család, mely valamelyik tagjának elhunytát ne siratná. A nő, ki valahára ismét keblére ölelheti férjét, abban a pillanatban fivérére gondol, a ki a esatátérén maradt. Sokan pedig csak azért mennek a hazatérők elé, hogy sirjanak, mert nekik nines már kire várni.

A német győzelmek napja vértengerből kelt ki,

A legtöbb német katona július közepén távozott el hazájából, és március elsejéig egy sem tért vissza épen, csak sebesülten a kórház számára.

A vasúti vonatokat most harsogó ének és ujjon-

gás kísér mindenütt. A nagy munka után győzelemesen hazatérők eltöltik a léget indulók és hymnuszok hangjaival.

A német császár egy rendeletet adott ki, melyben meg van állapítva, kik milyen jutalomban fognak részesülni a francia hadjáratban résztvevő német hadseregek katonái közül. E szerint a hadseregek főparancsnokai, vezénylő parancsnokok, gyalog- és lovastábornokok kapnak 5000 tallért; altábornokok, hadosztályparancsnokok 3000 tall; dandárparancsnokok, ezredek 1800-at; ezredparancsnokok s ezekkel hasonló teendőikkel terhelt törzstisztek, ezredesi rangban levő főorvosok 1400 tallért; zászlóaljparancsnokok, állományi törzstisztek, őrnagyok 500 tallért; századosok 250 tallért; hadnagyok 90, alhadnagyok 75 tallért. Továbbá a hadsereg mozgó hivatalnokai három havi fizetésüket kapják meg.

A párisi forradalom női.

A párisi nők ismerik a nagy forradalomból Madame Roland, vagy Corday Charlotte történetét, s mivel a commune utánozza a nagy forradalmat, az asszonyok tehát szintén találnak ott mintaképet, melyeket ugyan el nem érnek, de szereplésüket teljesen jogosultnak tartva, maguk is szíjták a tüzet.

A párisi nők egyik osztálya (leginkább az, mely napi munka után él) a mozgalmak habzó gyűrűből egyetlen pillanatra sem távozik el. A városház előtt órákig eltáboroz, vitatkozva a katonákkal és éljenezve, mihelyt a commune egy-egy ismeretebb férfit látható lesz. Mások egyenruhát öltöttek, s mint markotányosnők üldögélnek a kaszárnyák előtt.

A legközelebbi történetekből tudjuk, hogy a markotányosnők közül számosan jobban viselték magukat, mint a nemzetőrök. Ott voltak a legnagyobb tűzben, közülük sokan kaptak sebet és nem egy ott is maradt a csatatéren. Az Issy-eről alatt két markotányosnőt öltek meg a golyók.

Legnagyobb szerep jut azonban a párisi női republikánusoknak az utcai zavarokban, mikor nagy buzgalommal és sivitó hangon éneklük a marsaillest, miután ama másik indulót, melyet a commune csináltatott, még csak kevesen tudták megganulni.

Midőn az első csatákban elesett nemzetőrök holttesteit a commune nagy tüntetéssel körülhordoztatta, a demonstráló menet legtarkább és legzajosabb része nőkből állt, kik irgalmatlan facipőkben versenyt csatogtak a kövezeten a lovak patkóival, s mindent fölfúluló hangon énekeltek.

A nők némelyike állandóan hordja a phrygiai siphát, mely előg kaekiás kifejezést ad aruknak, valamint szembetűnő keresettséggel viselik a nyakba vetett kis kendőket is, mint ezt a szerencsétlen Corday Charlotte arcképein látjuk.

E nők gyakran kimélotlenül megtámadják az utcán a fiatal embereket, hogy mért nem katonák, s csaták alkalmával Páris körfalaihoz, a kapukhoz gyűljenk, s az egy vagy más üriügy alatt viszszaeszkedő nemzetőröket szidalmakkal, gyakran pedig ütlegekkel is illetik, és visszalökődösik arra felé, honnan az ágyúzás hallatszik.

dolgokat olvashatok ki. A loboknál (piramisoknál) évtizedek előtt történt szerencsétlenségek elmeséléseire, melyeket, mint gyermek a dajka mesét hallottak valakitől elregegni, s nekem mostanában történt események alakjában beszéltek el, én keveset hajtvva, felültem türelmes állatomra s követve a feha hajesártól, bucsút intve, kinyargaltam hótélünköl (hótél Neumann) a Musquira, mely Kairó fő útére. Fényes bazár vonalán, tarkavegyülékü néphullámzata között s kengyelfutótól megelőzött kocsik mellett elhaladva, kiértünk a népkert-térre; jobbra a terjedelmes mulatókert díszes vasrácsozattal körülveve, balról a költséges belügyminiszteri palota gyönyörű park közepén, mellette a jóízlésű cirkus, háttérben a rögtönzött kis fa-színház, melyet később óriási s massív, köből épüldő operaház fog fölváltani; távolabb, a népkert végénél pedig az óriás angol-ind-társulati hótél tükör elő pompás homlokzatával, mely, ha a terv szerint ki lesz egészen építve, több millió forintba kerül. A tért elhagyva s a vízi-nyeged keskeny, csavarogós, poros utavonalain keresztül haladva, kak tus kerítéses, zöldes kertek mellett vitt el utunk, a melyekben egyes szilva-pálmák koronás fejei úgy tűntek ki, mint a deszka szállító erdei szász rengeteg karumál kalapja alól; az ültetvényes telepeket vízvezető s öntöző esatornák szegélyezik, pótolandók az esőt, mely ritkaság Egyiptomban.

A fokra kiérve, lombdús óriás szt. jános-kenyérfa sorok között haladtunk előre; balról cukornádültetvények, jobbról a Nilus-parti rengeteg katonai laktnya, melybe két ezred lovas és gyalog fér be, három emeletes esinos épület; mellette az özvegy királyné, s túl rajta a jelenlegi alkirály, Ibrahim pasa terjedelmes s költséges parkjaik magas kőfalaktól kerítve, s belül pompás kéjpalotákkal ékítve; s az arab kórház több száz beteg számára; továbbá több más basa, gazdag pénztözsérek parkjai, nyaralói s hárem-palotái. Ezek mellett elhaladva, a Nilus-esatorna hídján — melynek két oldala a júniusi vízáradáskor megszállhatatlan néptől lepetik el a nagyszerű s áldásos ünnepekben résztvevő — a Nilus vágásba, majd a magas, ivezetes vízesatorna alatt keresztül menve, a homokhalmokat balra hagyva s a Nilus-esatornát jobb oldalon követve, O-Kairóba érkezünk, melynek keskeny, piszkos arab bazárján az úzer a bolt ajtóban keresztbe vetett lábakkal szőnyegen ülve, nargilt sziva s kávéját szüresölve fogadja vevőit, s azokat is leültetve s barátságos beszélgetés között alkudozva, adja el áruit.

Egy negyed óra múlva kiértünk a nagy Nilus partjára, hol is zöldség s cukornád-árus kofák, lucerna árus arab fehlák (parasztok) között áthatolva, egy rakás bárkás s esónak tulajdonos vett körül s ostromolt, kért, gorombáskodott s alkudozott, saját maga között árlejtve s szabadon bocsátott szamaramat húzva, tolvaj. Végre egygyel megalkudtam két frank átviteli díjban s bárkájába szálltam; még többen is gyűltek hozzánk s aztán vitorlát eresztve, gyorsan siklottunk habról habra a Tisza nagyságu Nilus folyón.

A hazatérők.

Egy magyar ember utazásai. *)

(Eredeti úti tudósítások.)

I. A ghizai piramisok.

Délutáni két órakor a lakásomra rendelt arab hajcsár erős, izmos fehér számarával megjött; élelemmel rakott tarisznyámat s vastag beduin szőrtakarómat állatjára fölmálháta s az alatt bucsút vettem társaimtól s ismerőseimtől, kiknek ijedelmes arcaikból, ha gyáva lettem volna, borzalmas

*) E cikk írója: Török János ur, csak néhány hét előtt érkezett vissza hazájába. Beutazta Afrika s Amerika egy részét s Ausztráliát, mindenütt jegyzeteket téve. Érdekes utazásából több cikket fogunk közölni, s jelen cikkünkkel felhívjuk olvasóink figyelmét.

Tüntető párisi nők.

Menet közben szemlét tartottam az átszállók fölött; az ülő, álló s kucorgó arab nők és férfiak között egy csinos európai egyént pillantottam meg, ki szintén (málházott szamaráról itélve) hosszabb útra megy; nyájasan üdvözöltem őt olasz nyelven, mit viszonzott, s utazási célját kérdezém? „A pyramishoz!” lón a válasz. — „En szintén oda szándékozom, s talán biztonság végett célszerű volna, ha együtt tartanánk.”

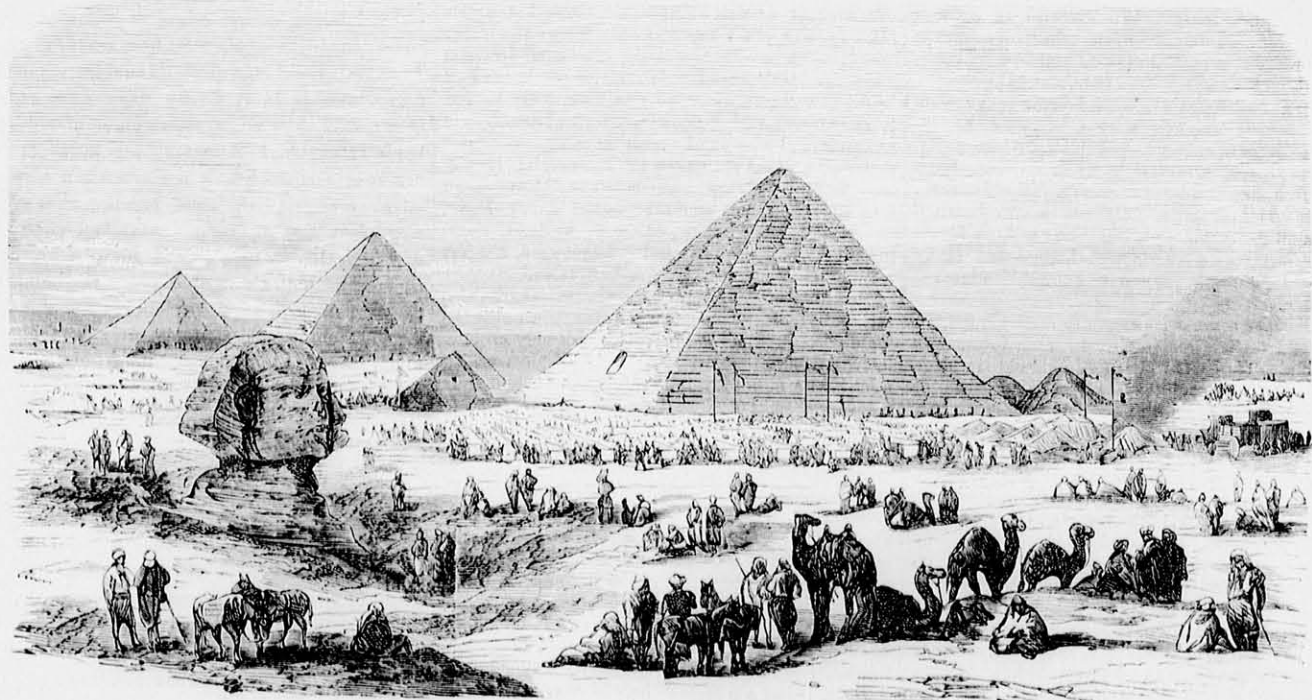
Ő rendkívül örvendett, kezét nyújtá s kolesónos bemutatás után egy derék utitársra tettem benne szert. (Belga fi, Lüttichből.)

Partot érve fizettünk, s akaratos szamarainkat kitzsigáltatva a partra, felültünk, s a parton levő Ghizira falu keskeny, görbe utcái s méhsejtszerű, sártapaszos arab putrijai között haladtunk keresztül; a falu végén terjedelmes szilva-pálma ligetek terülnek el jobbra, tulnan pedig moesáros, poshadt tavak, a Nilus kiöntéséből visszamaradt vízzel; süppelékess partvonalán visz el a gyalog ösvény, mely szalagszerű görbületekben a csinált útra vezet föl.

Most már biztosabban s gyorsabban haladhatunk. Körülöttünk a roppant síkság táruul gazdag

terményeivel, dús vetések, (decemberben térdig ér a buza,) a buja cukornád-ültetvények mint tóban a sás szövődnek össze; a diszes gyapotbokrok kén-szinű virággal duzzadó, érett s szét pattant gubóval; s előntött földosztályok, melyekben a víz alatt esirát ver a rizs. Mindenütt kínos, ipar, szorgalom jele. Csatornák ágaznak széjjel, melyek nélkül elaszának a növény, megszűnnék a föld teremni; vad, sivar homok boritná el e gazdag rónát, éhség által veszne el a nép s a végtelen Szahara foglalná el egész Alsó-Egyiptomot; mert itt nincs eső.

A kiáradt Nilus Felső-Egyiptom, Ethiópia s

Karaván a pyramisoknál. (Török János cikkéhez.)

Dél-Afrika erdős-hegyes vidékeiről, hol roppant esőzések vannak a téli hónapokban, tömördek vizet vesz fel magába a földagadt ár itt az al-sikon széjjel árad kövér iszapjával, elborítja a földeket, apadáskor pedig a csatornák szintültig maradnak a későbbi öntözésekre. Így nyeri Egyiptom termény-gazdagságát: de csakis a síkságon.

A távolban előttünk föltűnő halomvonalak s emelkedettebb fensíkok sivar puszták; kihalt sárga homoklák borítva, melyet a szél játszi szeszélye karjára öltve tovavisz, halommá s völgyegé alakítja.

A csinált út nyil-egyenest a lobrokhoz vezet, mely később vasúti sínekké berakva, s a ghizai pályaudvarból fog gőzvonat rajta végigrognosi.

A ghizai lobrok rengeteg alakjai nagy távol-ságra beláthatók; de mindazáltal szemünk előtt bizonyos büvökör vonul el, mely nem hagyja teljes nagyságában láttatni e koloszsíkokat; a természet, vagy szokatlanság, vagy a levegőnek behatása állítja elő ez optikai csalódást, csak hogy sokaktól hallottam azt, mit jelenleg tapasztalék, t. i. hogy már egy és fél óra óta közeledünk s szinte az aljában vagyunk a Cheops-lobornak s nagyságában mégis kételkedünk; csak midőn előtte állunk s ujjainkkal érintettük volt egyes fokait, akkor oszlik széjjel a büvület, ébredünk fel a varázslomból s látjuk egyes óriás kockáit s a roppant tömeget borzalmas nagyságában fölemelkedni, mely vállain négy ezredévet hordva, dacolt idő vizontagságaival, s az emberek barbár dühével.

Körültre végtelen homoksvivatag terül, mely sárga-vöröses színezetű hullámzatos halmait s völgyeivel mint viharos tenger tűnik fel.

A lobor aljában több vászonsátor van, melyben igen sok munkás s beduin tanyázik. A munkások az alkirály rendeletére egy izléses palota építésével vannak elfoglalva, előkelőbb vendégek befogadására, a beduinok pedig mint vezetők s hordárok szolgálnak az idegenek kövér baksis (borraváló) reményében. Most is, a mint a távolban megpillantottak bennünket, élénk seregletek s ajánlataikkal s nyelvzagyvalékuk bábeli változottságával vettek körül; kettőt az ügyesebb s erősebbek közül kijelöltem s egyszerűsind fölkerettem, hogy távolítsák el a többieket.

A vezetők kimondatalanul szükségesek, sőt nélkülözhetlenek a loborra felmenőnek, mert a lépesfokok keskenyek, magasak s fogantyú nélküliek, és kapaszkodás közben egy vigyázatlan lépés éledetbe kerülhet. Példa nem egy volt már rá. Nemrég egy angol húságból megpróbálta egyedül a fölmenetelt; ment is föl vagy harminc lépésön; s a fáradság s lankadsága okozta, hogy kapaszkodás közben idegei megreszkedtek, keze megslótt s hanyat esve, a lépeső élein leturulva verte agyon magát. Nem is engednek mostanában senkit fölmenni magába; ha erős az egyén, két vezető segítségével, s ha gyöngy, vagy nő: akkor négyen hordszéken emelik fel.

A lobrok ezen lépesőzetes fokai hajdan nem voltak; be volt vonva az egész valokaltal s föllette díszes porcellán-mozsák tündöklött a verőfényben s hierogliphes föliratokban dicsőíté az épített nagy nevet; de az ezer évek viharai s a barbár népek csordái elpusztították, s csak a rengeteg kocka-kövek dacoltak duló hatalmukkal.

Itt vagyunk tehát a ghizai lobrok legnagyobbika aljában, melynek neve *Cheops*. Egyiptom egyik hatalmas uralkodójától öröklé nevet, Cheopsz (Kufu) királytól, a ki is építette, hogy félstenni hulláját megmenthesse a mulandóságtól.

Ezen emlék mutatja, mily rendkívüli hatalom volt az akkori uralkodók kezében; milliók fáradtak s izzadtak e csodamű előállításán. Hogy némely fogalmunk legyen e kolosról, adatokat sorolok elő.

A Cheopsz a világ legnagyobb épülete; magassága a szirtes talajról (mely 140 láb a futóhomok fölött Kairo felől.) 514 láb; ferde oldala 818 lábba emelkedik; talaját 669,124 köbláb kő borítja, az egészben pedig 114 millió 634,254 köbláb kő van. A világ legnagyobb templomát, a római sz. Pétert, a mint áll, kényelmesen bele lehetne helyezni, ugy hogy semmi része sem látszanék ki belőle.

Mily roppant mennyiségű követ emésztett föl ez egyetlen siremlek, mily munkát kívánt e tömördek kő előállítására, mely a távol nyugati hegyes-geköből fejlődött s a Nilus folyón szállítottatott le s hozottat ide! Még látszik a hely, hol százszázrek munkálkodtak a hegyesgeköben; ez több óra távol-ságban nyúlik el a Nilustól. Mily gépezetek, emeltyük, hajóművek kívántattak, míg e helyre szállították, s mennyi munkaerő a fölépítéshez? (Száz-ezer ember harminc évig dolgozott rajta.)

A lobor lábánál vagyunk; az első lépesőzetet figyelmesen megvizsgálva, az tűnik ki, hogy egyik

köckocka a másikba pár hüvelyk mélységre be van vésvé, széjjel fejthetlen kapcsolatban, s hogy háromféle kőfalból van építve; külső borítéka halvány-sárga homokkő, alatta vörös magla, bel-sejében pedig a menetek s szűk folyosók csiszolt sárga márvánnyal borítvák, s a halottikamra pedig óriási vörös magla-lapokból áll.

Vadtekintetű, sötét-barna beduinjaink türelmetlenül várták indulásunkat; végre bevégeztem apróbb jegyzeteimet. Karjaimat acéldíszetű markaikba ragadva, fölemeltek az első lépesőzetre, azután gyorsan kúszva, ugorva, fokokint haladtunk fölfelé; sokszor lábam alig érinté a követ, mindazonáltal a test rendkívüli mozgalmá s idegem feszültsége miatt igen elfáradtam, s tudóm alig bírta a gyors lélekzet-vételt; gyakran meg kellett pihennem. A kilátás a magassággal tárukt; de némileg visszaborzasztott a keskeny s rendkívüli meredek lépeső. De csak előre lépkedtem fölfelé; a két izmos kar gyakran merészen kihajlott, s labdaként röppített föl.

A régiek időben történt az is egy ifjuval, hogy becses ékszert, gyűrűt, orálécot s pénzt sejtven nála a beduinok, emelközben bukni hagyták, s széjjelzúzódva a kő élein, a hitvány zsványok kirabolták, s álnok hazugsággal, de leginkább szokásos biztosították a könnyen jött predát.

Végre rendkívül kimerülve, összeizzadva, chron-csolva fölértünk a tetőre tizenhárom perc alatt. Ah! de mennyire jutalmazva volt fúradalmam! A látvány, mely körülöttem szétárukt, valóban szem-káprázató tünemény volt; a nap épen hanyatlott, s arany fényözönét eldönté a háttérben elhúlyó halomzatos, vad, sivar sárga-homok pusztaságon, mely mint bársony, fénylő színekben simult a lobrok lábaihoz.

A Cheopsz teteje nem megy ki jelenleg csuesba; látszik, hogy több sor kő le van szedve róla, s azt beszélék, hogy a mikor I. Napoleon itt járt, a győzelem után megvendégelé főtisztjeit itt a tetőn, s akkor a kényelem végett leszedett egy pár sort.

A tető tíz négyszögöl széles, lapos. A lépesőzetek száma kétszázhárom.

Hüvös szél indult meg naplemente után, mely távozásra intett bennünket; elhagytuk tehát e tündéri pontot. Beduinjaink vállukat tartva s karjukat nyujtva, ugrattak, léptettek fokoként lefelé.

Az alaptól számítva a tizenötödik lépesőnél egy négyszögöl keskeny nyílás tárukt, mely a lobor belsejébe vezet be; itt megállapodánk, hogy beme-hessünk az örökké sötét üregbe, s elő kerestük viaszgyertyáinkat, bérslózáink pedig fíklját gyújtottak s így hatoltunk be a 3 1/2 láb széles és magos nyíláson át, ferde vonalban, a meredek, fényes, sima, sárga márványborítékok alagmen-terbe; esüszvén, egyik vezetóm elől tartott, a másik hátul bocsátott lassan lefelé; nyolevanhat lányi mélységben értünk alapra. Ott nagy tömeg összehányt szikladarabok fölött óriási vörös maglalap hevert, mely hajdan Cheopsz király sirkamrája nyílását fedte, melyet a szaracénok gördítettek le, kirabolták az óriási katalfalk nagybecsű ékszer-reit, melyek a hullát díszíték, azt pedig kivonszolták és szétépték s taposták. Innét az omladékok szabálytalan kockatörödekein ellenkező irányba kapaszkodtunk harminc láb magasra, hol is egy keskeny vízszintes folyosót találtunk, mely kisdéd fölkébe vezet, melyben a király legkedvesebb neje nyugodott. Visszajövet oldalt balra egy kémény-szerű aknamenet százötven láb mélységre vezet le, laposföldel vörös maglával bélelt öt öl hosszúságu terembe; a rémes siri sötétséghez dohos, elzárt levegő s rendkívüli melegség párosulván, rövid idő múlva roskadni s szédülni kezdettem, a miért a kutatást félbeszakítani valék kénytelen.

Beduinjaim megragadtak, visszavonszoltak a folyosóba; ott kevésse megpihenve, ujult erővel s kedélyvel indultam a legérdekesebb hely szemlé-letére; a folyosó fölött két oldalt parkányszerűleg nyúlik ki a falból két láb széles, lapos tetéjű sima márvány-lapokból összeillesztett menet (Gang), mely kezdeténél a folyosó talajából indul ki s mene-tesen mindig feljebb feljebb vezet a magasba föl, míg a nyolevan láb hosszát meghaladja s ott összeér egy vízszintes, lapos márvány-talajzatu széles elő-csarnokkal, melyből 2 1/2 láb széles, öt láb magas ajtó nyílásán beléptünk a király sirtérébe. Itt nyugodott tehát a nagy, hatalmas Cheopsz király; nyole láb hosszú, 3 1/2 láb széles s ugyanily magas-ságu tükörstima vörös magla sarcophágában; bebal-zamoszott hulláját becses követ ékíték; mellén a halál-szemlekek alakjai vart aranyból, homlokán tojásnagyságu drágakő fénylett.

Kr. sz. után a 800-ik évben El Mammun kalifa uralkodása alatt találtott meg a bejárat a lobrokhoz; a barbár szaracénok rombolási dühvel

kutattak föl minden rejteket s rendkívüli erőfeszítéssel fejtették le azon gránitlapot, mely a talajon hever, a királyi sírosarnok nyílásáról.

Igy lesz vége minden emberi nagyságnak, csak a lelketlen tömeg, a gúlák maradnak meg!

Török János.

Angol élet.

II.

(Az angol reggeli. — Családi élet s a klubok. — A ladyk. — Nyíltváros sétatér. — Élkező helyiségek. — Az ebéd. — Asztali szokások. — Az angol ebéd.)

A ki későn fekszik, későn ébred s azért Londonban csak délelőtti 9—10 órákor kezdődik a reggel. A családtagok teljesen felöltözve gyűlnek össze ez időtájban a reggeli elköltésére. A nők vonzó reggeli öltözékben jelennek meg, hófehér, himzett főkötőt viselve. Az angolok sokat tartanak a reggelire, és szeretik meghosszabbítani annak idejét. A kaminban barátságosan lobog a kőszén esendes lángja, gyakran a nyári hónapok alatt is, ha esős az idő. Az elegáns theakészlet vonzó rendben van elhelyezve a hófehér asztal-kendőn, melynek közepén vízben úszó sötétlén vaj, kétszer sült, keményre főtt tojások, méz és pompás fehér kenyér van föltárukt. A theatészlet javában forr és süstörög a víz. Minden kényelem és izlésre mutat. Hírlapoknak nem szabad hiányzania a reggelinél, ellenben a dohányzás szigorúan ki van küszöbölve a szobából. Nők társaságban semmiféle férfi sem mer szivarozni, s ez udvariasság annyira megy, hogy a férj eldobja szivarját, ha neje belép szobájába.

Az angol nők hosszadalmasabban, de jobban is készítik el a theát, mint mi. A esészek mindenek-előtt forró vízzel melegítetnek meg, a thea meg-méretik, mire a víz bizonyos szabályok szerint töltetik rája. A háziasszony nem mulasztja el minden vendégtől megkérdeni, hogyan sikerült a thea, stb. E kérdést abban hagyni, annyi volna, mint megbántani a vendéget. Minden lassan, és bizonyos ünnepeles nyugalommal történik, melyet az angolok nagyon szeretnek étkezéseiknél használni. Az angol, étkezés közben, egészen átadja magát az evés élvezetének, s azért keveset és nem örömet beszél az asztalnál. Annál szorgalmasabban olvassák férfiak és nők reggelizés közben a lapokat, melyek nemesak politikai hírekkel, hanem nagyvárosi pletykával is bőven meg vannak tömve.

Reggeli után a férfiak üzleteik és foglalkozásai után látnak. Ebédig mindenki el akarja végezni dolgát, és erre elégséges idő kínálkozik, mivel délutáni 5—6 óra előtt nem szokás ebédelni Angliában. Ebéd után minden angol szeret pihenni, még a munkás is. A férfiak nagy része reggeli után a klubokba megy, mert a clubb második otthonja az angolnak. A legtöbb találkozás és rendez-vous férfiak között a klubokban történik, mivel az angol csak benső barátjai előtt nyitja meg házáat. Egy oly roppant városban, minő London, igen előnyös ama szokás, hogy a közelebbi ismerősök naponkint bizonyos meghatározott helyen jönnék össze. A gazdálkodó angol ezáltal sok haszontalan lóást futást és még több időt kimél meg. A háziasszony pedig, ki oly féltékeny gondddal ügyel lépesői, folyosói és szobái tisztasá-gára, csak örül, ha minél kevesebb profánus láb lépi át küszöbét.

Reggeli után a ladyk hozzáfognak délelőtti öltözékük rendezéséhez, és ebéd idejéig sétálással, látogatástévevással vagy egyébbel töltik az időt. Sehoh a világon nincs kereskedőknek több türelme szükséges, mint Angliában. A vagonosabb angol hölgyek ugyaniz azzal szokták ölni az időt, hogy egyik kereskedésből a másikba mennek, megnézve ezer dolgot, és olykor nem vásárolva egy penny értékűt sem. Előkelő delnök restelnek befáradni a boltba, hanem kocsijukba hoztják az árukat megtéktetés végett, a mi ugy a keres-

kedőknek, mint a járdák közönségének nagy terhére esik. Londonban megtörtént egy alkalommal, hogy egy csomó matróz egymásután átsétált egy előkelő delnő kocsián, mely elzárta a járdát. A hidegvérű tengerészek egész udvariassággal kívántak jó reggelt a meglepett hölgynek.

A londoni nyilvános sétaterek — ellentétben az utcai néphullámmal — kevesebb vannak látogatva, mint a párisiak. Részint azért, mivel az angol fővárosban kevesebb henyelő férfi van, mint Párisban, részint mivel az angol delnők nem mutatkoznak annyit nyilvános sétahelyeken, mint a franciák. A süteményes boltokban azonban, melyekről első cikkünkben volt szó, mindig elegáns hölgyközönség található. E boltokba a hölgyek férfikíséret nélkül látogathatnak el, a nélkül, hogy megsértenék az illem bevett szokásait.

London leghíresebb étkező helyiségeinek egyike a „Birch-etablissement“, a börze közelében. A termék nagy része illatos viaszgyertyáktól kapja világát, mert az angol szeret gyertyafény mellett étkezni. Itt a nap minden órájában előkelő férfi- és hölgyközönség szokott összegyülni, hallgatagon fogyasztva a teknősbéka-levest s amaz apró huspástétomokat, melyek állítólag sehol sem készítettnek izletesebben, mint master Birch konyhájában. Ezen étkező helyiség előbbi tulajdonosa alig tizenöt év alatt közel 100,000 font sterlingnyi vagyont szerzett össze, s a mostani tulajdonos erősen halad elődje nyomdokaiban. Mindazáltal az árak nem túleszégáltak e helyiségben; mert a fogyasztók óriási száma rendkívül hasznos hajt a tulajdonosnak.

Délutáni öt órákor mindenki a hazamenetelre gondol Londonban. Elérkezett az ebéd ideje, mely előtt új toilette-t szokás csinálni. A férfiak is levetik a hétköznapi vagy üzleti kabátot, és helyette az ünnepélyes frakkot öltik föl. A londoniak nem állnak épen a vendégszeretet hírében, nem azért, mivel az angol sajnálná a kiadási többletet, mely ily alkalmakkor fölmerülni szokott, hanem mivel az idegenek kedveért nem szeret kivetkőződni háziás kényelméből. A londoni sokkal inkább szereti barátját egy étkező helyiségben megvendégléni, mint családja körében. Amott sokkal fesztelenebbnek érzi magát, és beszélhet bármiről kénye s kedve szerint, míg otthon sok tekintettel tartozik a nőtársaságnak.

Ebéd előtt a vendégek s a háziak a társalgó teremben gyűlnek össze, s a társalgás meglehetősen unalmasan folyik, míg nem megnyílik az étterem ajtaja. Az asztal terítve és készen áll, leszámítva a poharakat, melyek külön állványon vannak elhelyezve. Asztalkendőket nem ismer az angol szokás. Az abrosz földig nyúlik, és mindenki abba törli száját és kezeit. A háziasszony az asztal felső végén foglal helyet egy karszékben, vele szemben az asztal másik végén férje ül, két oldalról a vendégek s a többi családtagok foglalnak helyet közönséges székeken.

Az angol konyháról sok ellentétes vélemény uralkodik nálunk, annyi azonban tagadhatlan, hogy sehol jobb és izletesebb húst nem kapni, mint Angliában. A hig és erősen borsozott leves után rendszerint kitűnő tengeri halat találunk föl, azután főzelék, mindennemű sült hús és vad, pástétomok, puddingok és süteményeket. A félig nyers főzelék szép zöld színt játszik, és az angolok ezt olvasztott vajjal fogyasztják el, mely mindig bőséggben van az asztalon. Burgonyának nem szabad hiányozni egy ebédnél sem, mert ez az angol konyha kedvence ételei közé tartozik. A pudding-félék igen kitűnőek, az idegen azonban kissé zsirosnak találja ezen étel különböző neveit. „Tarts“ alatt az angol vízben főtt, félig érett gyümölcsöt ért, mely száraz téstaleppel van körülveve. A „mixedpickles“ Magyarország előkelőbb asztalain is meghonosult már. Az angolok föltötte szeretik ezen ecetben savanyított gyümölcsöket és főzelékneműket. A mártások és mustárok nagy szerepet visznek az angol konyhában és London

nagy kereskedést üz ezen cikkekkal, melyek kiegészítő részei az angol étkezésnek.

A salátát nagy hűsszállással magába a háziasszony készíti el, és metélti apró darabokra. Minden étel után a háziasszony kötelességének tartja megkérdeni vendégétől, hogy izlett neki ez étel stb., mire a kérdezőt ép oly udvariassággal mindent kitűnőnek talál és földicsér. Bor nélkül az angol ebéde nem teljes, s a szép-nem rendkívüli tökélyvel bír a szeszes italok fogyasztásában. A férfiak azonban csak akkor adják át magukat fesztelően a poharzásnak, midőn a nők ebéd után visszavonulnak az elmaradhatlan fekete kávé elköltésére.

Borostyáni Nándor.

Mártir-halottak statisztikája.

Olmütz és Józsefstadtnban idegen várbörtönöknek a szabadságharc kezdetétől az 1856-iki kegyelmi ténnyig 435*) magyar foglya vala, kik elítéltettek idegen bírak által.

Szabadságharcunk e szenvedői közül sokan elhunytak 22 év alatt, s ezek neveit akarom itt közölni.

Olmütz és Józsefstadt 435 magyar államfogllyai közül tudomásomra elhaltak ez ideig a következők:

1. Hatzel Márton, képviselő és kormánybiztos.
2. Szekeres György, r. kath. lelkész, az olmützi fogdában.
3. Ambrús Ján., véstörvényszéki elnök; meghalt Nagyváradon.
4. Jakab Mihály, véstörvényszéki elnök; Nagyváradon.
5. Oroszi László, Zemplénben.
6. Balás Adalbert, Aradon.
7. Bige Károly, Kis-Szántón (Biharban).
8. Palóczy Tamás, Svájaban.
9. Bernáth József, képviselő, kormánybiztos; Nagyváradon.
10. Boros Sámuel, szentesi polgármester; Szentesen.
11. Dózsa Elek, marosvásárhelyi jogtanár, országgyűlési alelnök; Pesten.
12. Finta Márton, véstörvényszéki elnök; a józsefstadti fogdában.
13. Markovics Antal, alispán; Csanádban.
14. Varga Imre, élelmezési kormánybiztos, később Nagy-Kún kapitány; Kúnhegyesen.
15. Illési János, képvis., kormánybiztos, mint követ Kis-Ujszálláson.
16. Pákh Mihály, tiszamelléki ágost. hitv. superintendens, mint dobsinai lelkész; Dobsinán.
17. Boronkai Lajos, honti kormánybiztos.
18. Komáromi Lajos, nagy-váradai ref. lelkész, mint ágylai lelkész, Ágyán.
19. Jakovics József, ön keze által Pesten.
20. Danielis János, Görgői élelmezési főbiztos.
21. Melezer János, rákos-keresztúri ágost. hitv. lelkész.
22. Bogdány Mózes, rögtönbir. elnök; Hosszúmezőn.
23. Ötvös Tamás, kormánybiztos.
24. Décei László, kormánybiztos Közép-Szolnokban.
25. Jablonszki Ignác, egykor a „Világ“ szerkesztője, mint tanító Egerben.
26. Imrédi József, véstörvényszéki elnök; Baján.
27. Oroszhegyi Szabó József; Budán.
28. Bányai Antal, Erdélyből, a józsefstadti börtönben.
29. Csányi Dániel, debreceni ref. tanár; Debrecenben.
30. Bereczki Sándor, Erdélyből; a józsefstadti fogdában.
31. Remellai Gusztáv, író, hadbíró; Pesten.
32. Baló József, ügyvéd Erdélyből.
33. Magos Ernő, a józsefstadti börtönben.
34. Szászi József, gergyemi ref. lelkész; a józsefstadti fogdában.
35. Szépszegi Ferenc, őrnagy; Derecskén.
36. Blaskó Antal, tüzértiszt; Pesten.
37. Sebes Emil, gyászos halállal Pesten.
38. Báró Leutsch Albert, Kassán.
39. Tompa Lajos, Kolozsvárt.
40. Ferenci János, Tordán.
41. Nagy Dániel, Erdélyből.
42. Veres József, mint toronai főjegyző.
43. Moga János, tábornok.
44. Jovics, tábornok.
45. Hrabovszki János, tbk; az olmützi fogdában.
46. Lezsák Lajos, őrnagy.
47. Mesterházi István, ezredes.
48. Zikó János, őrnagy.
49. Szabó Nándor, ezredes; az olmützi fogdában.
50. Dipold Antal, ezredes; Geszten (Biharban).
51. Perczi Mihály, ezredes, szerencsétlen halállal, Nagy-Váradon.
52. Boeczok Dániel, kormánybiz-

tos. 53. Sárosi Gyula, az „Arany trombita“ fuvója.

54. Báró Luzsénszki Pál. (E három utolsó nem olmützi és józsefstadti foglyok vala.) Végre Nyáry Pál, königrázi fogly.

Kívánatos volna történeti szempontból is, hogy a gyász névsor kiegészítették azok által, kik foglyatársaink valamelyike haláláról tudomással bírnak.

Mi pedig, kiket, megfogyva bár, még megkímélt a halál, vajjon jobbot szoríthatunk-e még egyszer, mielőtt követnők boldogult társainkat?

Hajdú Lajos.

Vegyes közlemények.

— (Harc statisztilka.) A kiübhögött francia-poros háború iszonyai mellett, s a Metz körüli csaták után alig hinné valaki, hogy a königrázi ütközet, figyelembe véve az abban részt vett összes tömeget, az ujkor valamennyi jelentékeny csatáját felülmúlja; mert Lipésnél 240 ezer szövetséges és 140 ezer francia, összesen tehát 380 ezer; — Agramnál 200 ezer francia és 140 ezer osztrák, összesen 340 ezer; — Solferinonál 150 ezer osztrák és 150 ezer szövetséges, összesen 300 ezer; — Borodínánál 130 ezer francia és 120 ezer orosz, összesen 250 ezer; — Belle Alliance mellett 40 ezer orosz, 65 ezer szövetséges és 75 ezer francia, összesen tehát 180 ezer; — végül Gravelotte mellett 1870. éy aug. 18-án körülbelül 220 ezer német, 130 ezer francia, s így összesen 350 ezer katona esatizott, a Königrázt melletti csatában pedig 220 ezer orosz 200 ezer osztrák katona ellen harcolt, ez ütközetben tehát összesen 420 ezer ember vett részt. Ebből egyébkint még nem következik, hogy Königráztól egyszermind aránylag a legöldöklőbb ütközet is lett volna.

H i r e k.

— (A jótékony bazar.) melyet pesti hölgyek rendeztek a redout termében e hó 7-kén nyílt meg s négy nap alatt mintegy 17,000 frtot jövedelmezett. Csekonits grófnő indítványozta, hogy az árvízkarosultak nyomorát ily uton enyhítsék a gyöngéd kezek, s a fővárosi közönség sietett is e gyöngéd kezekbe tenni adományait. A nagy terem díszes vásártérre volt alakítva, sátrakkal, árus asztalokkal; minden páholy egy-egy árnesornak volt, s minden árúhely fölött ott lehetett olvasni a tulajdonos és társa nevét. A esemeg-terem egész liget volt, hol virágokat, hűsítő italokat adtak. A bejáratnál már egy lapot adtak szeretreméltó hölgyek a belépő kezébe, a „Bazar-újságot“, melyet Kvassay Ede szerkesztett, s mely a bazárra vonatkozó közleményekből állt. A termen végig menve, minden oldalról nyájasan kínálták az árúkeket és gyöngéd fosztogatás nélkül csak kevés látogató szabadulhatott meg. Kezdetben félt a közönség, hogy ez csak nagy uraknak való, de már vasárnap tömve volt a redout, úgy hogy e nap jövedelme 12,000 frtameg. A szerencsétlenek nevében köszönet azoknak, kik nyomoruk enyhítésén fáradoztak.

— (Az országos honvédegyülés) e hó 7-kén volt a megyeház termében Ivánka Imre elnöke alatt. A gyűlés 34 egylet 82 küldött által volt képviselve. A gyűlés ujlag elhatározta, hogy a 48—49-diki honvédek erkölcsi elismerése és országos uton történő segélyzése céljából mindent elkövetnek. A főtárgyat a menház ügye képezte. E célra eddig 87,115 frt gyűlt össze, s elhatározták, hogy Pesten epüljön a menház. Már 23,000 frton a soroksári uton vásároltak egy telket és az építéshez rögtön hozzá kezdenek, újabb adakozásra szólítván föl a közönséget. A gyűlés megállapította az eljárás is a menházban ellátandó munkaközpelen honvédek fölvetelére és egy 9 tagu bizottságra bízta az építkezés vezetését. Ez intézetről jövő számunkban lesz alkalmunk bőven, s az eddig ismert adatoknál részletesebben szólni. A gyűlés egyszerűségeit is tisztviselőket is választott. Elnök lett Gáspár Endre tábornok, alelnök Clementis Gábor és Foldváry Albert, jegyző Kühnel Ignác.

— (Orbán Balázst) e hó 4-kén a pesti esküdtészek elítélte ugyanazon ügyben, melyért márc. 2-kán egyhangulag fölmentette, t. i. a „Székelyföld leírásában“ megjelent azon közleményért, hogy a m. vásárhelyi vértanuk elárulója Bíró Mihály volt. A vádló személyfogságot nem kérvén, Orbán pörköltésgekben és pénzbírságban 500 frtjig marasztaltatott el. Az „Ellenőr“ azonnal aláírását nyitott ez összegre, mely három nap alatt fedezve is volt. M. Vásárhely pedig, hol a képviselői szék most üres, Orbánt készűl megválasztani.

— (A nőképző-egylet.) mely a nők magas kiképzése céljából igen virágzó tanodát alapított, e hó 4-kén tartá évi közgyűlését az akadémia ülés termében. Vagy 150 nő volt jelen, köztük hat vidéki nőegylet küldöttei. Veres Pálné elnök nyíta meg a gyűlést, s utána

*) Lásd „Hazánk s Külföld“ 1870. 8—12. számait.

Kovács Albert jegyző tett jelentést a múlt évről, melyben az egylet bevétel 9901 frt 74 kr., kiadása pedig 5,470 frt 87 kr. volt. Bakos-Ensel Linka urhölgy a nagy-körösi, s Benkár Dénesné urhölgy a váci négyteleket ismertették, gr. Hessensteinné száll. Perényi Malvina báróné pedig a Fröbel-rendszert. Azután újra megválaszták az előjáróságot, elnöknek Veres Pálnét, alelnöknek gr. Teleki Sándornét és Jankovics Antalnét, pénztárnoknőnek Gúnczy Pálnét s jegyzőnek Torkos Lászlót. Delután kedélyes lakoma volt a Margit-szigeten 150 terítékre, zeneszó mellett. A királynőért Jankovics Antal képviselő, az elnöknekért Vadnai Károly és Várady Gábor, a hölgyekért Szabó Richard és Rök Szilárd üritettek poharat.

— (Az állatkerti részvénytársulat) a hó 7-én tartotta közgyűlést, mely arról győzött meg, hogy a közönség nem látogatja eléggé a gyönyörű helyet. A legnagyobb takarékoságra volt szükség a kiadásoknál, s ekkép nem is maradt osztalék a részvények után. Mindazáltal országos gyűjtés által támogatásban részesült s Pest városa is adott 1000 frtot, a takarékpénztár pedig 200 frtot. A társulat államsegélyért folyamodott. A haltenyészési kérdéssel kapcsolatba helyzetet, hogy a kormány segédkezett fog nyújtani. A növényhonosítás eszméje Nántus indítványára oda módosított, hogy csupán növényhonosítási kísérletet teendők. Szabó József elnök a selyembogartenyésztés behozatala mellett szólal fel. Nántus e helyett jobb szeretné a kevesebb kiadással járó méhészetet üvegkasokban mintá gyanánt az állatkertben alkalmazni.

— (A történelmi társulat) szeptember hóban Zemlénben fogja tartani közgyűlést. E társulat vagyona 14,463 frt. Idei bevétel 2,996 frt, kiadása 800 frt. Az új választás főeredménye az, hogy gr. Mikó Imrét elnöknek, Ipolyi Arnoldot alelnöknek, Thaly Kálmánt titkárnak újra megválaszták. Az utóbbi ülésen Botka Tivadar a magyar vármegyék első alakulásáról értekezett, Ipolyi két érdekes régi könyvet mutatott be, Orbán Balázs Alvinczi Péter itélőmesterről tartott értekezést, Thaly Kálmán pedig jelenté a fiatal Nyáry Alfonz halálát, ki katonai foglalkozásától szabad óráiban a tudományt foglalkoztatta s e társulatnak száz forintot hagyományozott.

— (Az országos képzőművészeti tanács) tagjainak fele már megvan, t. i. az a fele, melynek választását a képzőművészeti társulat eszközölte. Megválasztottak a festészek közül: Than Mór, Ligeti Antal, Keleti Gusztáv; az építészek közül Henszlmann, a szobrászok közül Engel, és végre Ráth György a társulat elnöke.

— (A nemzeti muzeumban) Nántus János néhány nap mulva már befejezi a kelet-ázsiai néprajzi gyűjtemény fellállítását, s nemskára átadatik a nyilvános megtekintésre.

— (A kereskedő-iffjak társulata) száz arany pályajutalmat hirdetett ki egy „Kereskedelmi iránytan és levelező” című, kimerítő magyar munkára. Terjedelme 20—25 nyomtatott iv. A szerző a kiadás tiszta hasznának negyedét is kapja. Beküldési határidő ez év nov. 30-dika. A művek jellegével s idegen kézzel írva, a társulati titkárhoz (váci-utca 14. sz. a.) küldendők be. Három szakférfit kérnek föl a bírálatra.

— (Székely Bertalanról) a bécsi „Tagess-Prese” igen elismerő cikket közöl azon alkalomból, hogy „Apáca” című festménye, (mely majd egy évig a képzőművészeti társulatban is ki volt állítva) az ottani Künstlerhausban látható Székelynek korábbi műveiről is, azt mondja: „Székely kélt csettelt, dalnok a színekben s elbeszélő rajzaiban.”

— (A pesti tavaszi lövészversenyek) első napján máj. 10-kén delután 4 órakor kezdődik a futtatás. A következő pályadíjak vannak kitéve: 1. Hack-Stakes. 2. Egyesült nemzeti díj, összesen 548 arany. 3. Eszterházy-díj: 500 forint. 4. Első oszt. állam-díj: 1000 ar. 5. Gátverseny: 500 forint. A második verseny 12-kén és a harmadik 14-én lesz.

— (Az országos honvéd-segélybizottság) befejezte munkáját. Összesen 1484 egyéni és 12 nyugdíjazandók közé: 1183 volt-hovédet (ezredet is egyet), s 301 özvegyet. Ezek nyugdíjazására 60,000 frt kell évenként, s a nyugdíjazást a jelen év elejétől fogják számítani. A begyűlt alap kamatai e célra nem lévén elegendők: e végett rendezik a sorsjátékot. A honvéd-segélyező barátai hassanak tehát oda, hogy minél több sorsjegy keljen el.

— (Halálhíradások.) Bernáth Lajos Pestmegyei föld-birtokos, 1865—68-ban a dunavecei kerület országgyűlési képviselője, e hó 5-kén meghalt Tasson 67 éves korában. — Szengrey Sándor, a legtevékenyebb férfiak egyike s a tanügyi buzgó barátja, Kiszaludon meghalt. — A híres Omer basáról is írják, hogy meghalt. Angol lapok azonban a brüsseli lapok e hírdé válót-

lannak mondják, s e pillanatban most már tudni sem lehet, él-e vagy meghalt. — Madocsányi Imre, a régi országgyűlésben képviselő, Madocsányi Pál országgyűlési képviselőnek édes atyja, e napokban 92 éves korában meghalt.

— (Udvari gyűlés.) Mária Annuciata főhercegnő, Károly Lajos főherceg neje, e hó 4-ikén elhunyt Bécsben. Az elhunyt Ferdinánd napolyi király leánya volt s 1843-ban született.

A m. t. akadémia nyelvtudományi osztályának máj. 1-én tartott ülésében Hunfalvy Pál jelentést tett a „nyelvtudományi közlemények” legújabb — tizedik — kötetének első füzetről. Három értekezést tartalmaz e füzet: Budenz József értekezése az l és z denominatív igeekről az ugor nyelven. Ugyanezak Budenz Vámbéry ily című értekezésének ismertetését „a magyar-török szógyegyzésről;” végre Szarvas Gábornak „a latinosságokról a magyar nyelven.” A jelentésnek legbővebben ismertetni Budenz értekezését, melyről nagy elismeréssel szól. Vámbéry értekezését nem annyira ismerteti, hanem Budenz véleményét adja elő, ki egyike volt azon hallgatva interpellálóknak, kik megvárták, hogy egy olyan készülté ember, mint Vámbéry feleljen meg azon rég rebesgetett, de eddig kelleg még meg nem oldott kérdésre, mennyi törökiség van a magyar nyelven? Vámbéry meg is felelt. Elismervén, hogy a magyar nyelv a fin-ugor nyelvcsoporthoz tartozik, egyszersmind kimutatta, hogy a magyar nyelv a török-tatár nyelvekkel is közeli rokonságban van. 740 szógyegyzési cikket közöl Vámbéry. Szarvas Gábor értekezéséről általában azt jegyzi meg Hunfalvy, hogy alig lehet korszerűbb tárgyról értekezni. A jelentés után Ballagi Mór foglalja el a fölövasói széklet s Goldziher Ignácnak, Vámbéry tanítványá-

széri eredményével. „Essex” grófbán mint Erzsébet királyné sehoggy sem tetszett, de „Coriolán”-ban mint Volumnia még olyan sem volt, s az „Egy pohár víz” vigjátékban mint Marlborough hercegnő szintén egészen fagyos fogadtatással találkozott. — Vasárnap *Blahiné* asszony, mint új szerződött tag mutatta be magát a „Rokkant huszárbán,” s már kiléptek virágbokrétdákkal és koszorúval fogadták. Kellemes, ügyes színésznő, ki csengő, hajlékony hangon, éneklő népdalainkat, s ha több kedélyvel is fog játszani, a színháznak ismét jeles népszínmű énekesnője lesz.

Megjelent új könyvek: A Thaly Kálmán által szerkesztett „Századok” ötödik évfolyamának negyedik füzeté, következő tartalommal: Egy XIV. századbeli magyar vezekél Irlandban. Toldy Ferencről. Az eperjesi béke 1633-ban III. Frankl Vilmostól. Ismeretlen históriás énekek a XVI. és XVII. századból. III. Thaly Kálmántól. Könyvismertetések, bírálatok. Tárca.

A „Corvina” kiadásában megjelent „Gazdasági havi napló,” minden hóra külön és részletes utasítással a mezőgazdaság, állattenyésztés, marhatartás, konyhakeresztés, gyümölcsészet, stb. köréből. Irta és összeállította Lapunk munkatársa, s a „Heti Posta” szorgalmas gazdasági cikkeket írja: Lávay Jenő. A gazdaság körül igen szükséges könyveske ára 12 kr.

„Varróúj emlékiratai.” Humorisztikus elbeszélések, közli Hang Ferenc, kinek nevét derekabb olvasmányok alatt is láttuk már. Kalocsán jelent meg, s Posten Petrik Géza bizománya, ára pedig 1 frt.

„A magyar mérnök és építész-egylet közlönye” szerkesztik Ambrozovits Béla és Ney Béla. Ezen aprilisi füzet tartalmát is több, szakba vágó érdekes közlemény képezi. Ezérvévi előfizetési ára 10 frt, ezen füzeté pedig 1 frt 20 kr.

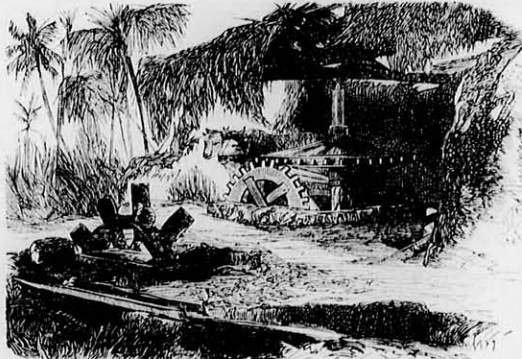
Zeneművek. Táborosky és Parsch pesti zeneműkereskedésben német címlappal a következő zeneművek jelentek meg legújabbban: „Fia und Fertig,” gyorspolka Katzau Lajostól, „Frou-Frou,” gyorspolka Deutsch Sándortól. Egynek ára 50 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— *L. J. J.* Megkaptuk, köszönjük.
— *„Toboldja.”* Sok erő van benne, de az egész homályos hasonlókra határozott tehetése van önmek, de egyszersmind arra is kell ügyelnie, hogy a durvaságokat kerülje, mert a költészetben legnagyobb erő a finomságban rejlik. Nem tudjuk, melyik lapnak adhatók át.
— *„Pozsonyba.”* B. A. Lapunkból már elkészült, s a „Heti Posta” tárcájába adtuk.
— *„A községéről.”* Hasonló dolgozatokkal nagyon el vagyunk halmozva, s nem tudjuk, mikor kerül rá a sor.
— *M. Sziget.* Egyiket talán közölni fogjuk nemskóra. Mindkettőtől a végstrófa győzge.
— *Kalocsa: R. A. I.* Érdekesb közlendőink közzé soroztuk.
— *„Udvari eszt.”* Nemcsak a címben, de minden strófaban van elég ortográfia-hiba. Először talán azzal kellene tisztába jönni.

TARTALOM:

Cikkek: „György Vilmos.” — *y - r-tól.* — „A falusi élet.” (Franzen után svédül.) *György Vilmostól.* — „Egy komédiásné.” (Penn H. beszéde.) — „A hazatérők.” — „A párisi forradalom női.” — „Egy magyar ember utazásai.” (Eredeti uti tudósítás.) *Török Jánostól.* — „Angol élet.” *Borosgyáni Sándortól.* — „Mátrix halottak statisztikája.” *Hajla Lajostól.* — „Vegyes közlemények.” — „Hírek.” — **Képek:** György Vilmos. A hazatérők. Tüntető párisi nők. Karaván a piramisoknál. (Török János cikkéhez.) Vízemelőgép a Nilus partján.

Vízemelőgép a Nilus partján.

nak ily című értekezését olvasta föl: „a hetes szám az araboknál.” A fiatal értekező azon jelentőségéről szól, melyet a hetes számnak az arab vallásban lehet és kell tulajdonítani. Azon tömötlen adat közül, melyek ezen értekezésben elősorolva vannak, mi csak egy pár érdekesebbet igatunk ide: Ádám 700,000 nyelvet tudott s ezek közül legszebb volt az arab; Ptolemaeus 7 climát különböztet meg; Mahomed az apáknak ilyen utasítást adott: tanítsátok gyermekeiket imádkozni, ha 7 évesek; 7 angyal őrzi a napot s jégglarabokkal hajgálja, hogy el ne égesse a földet; 7 kövér tehenet fölfalt 7 sovány tehen — és így tovább.

Színház. A nemzeti színházban *Németh* Irma kisasszony közelébb háromszor lépett föl, nagyon közép-

Hirdetések.

Cachemir kendők.

Szép, jó és olcsó!

Legújabb női ruha-kelmék

bámulatos olcsó árért.

Teljes ruhához való legszebb kelmék

3, 4, 5, 6 frtért, ugyszinte a

legfinomabb **fekete selyem-anyagok** kaphatók

HAMBURGER ADOLF

üzletében, Pest, zsibáros- és uri-utca sarkán.

Mustárk kívánatra mindenkinek ingyen és bérmentesen küldetnek s megrendelés után-vét mellett azonnal esközöltetnek.

1—10.

Asztal-és ágyterítő.

Keller és Zsitvay

selyem és női divatkelme

raktárakban

Pest, Szerfvátér 6 szám.

A legújabb selyem, gyapjú és gyapot női divatkelmek, kész női ruhák és mindennemű felöltők, valamint több más női divatkelmek, dús választásban és lehető jutányos áron kaphatók.

Saját szabóműhelyükben készíttetnek ruhákat a legújabb divat szerint, gyorsan, izléstőljesen és jutányos árak mellett.

Kelmeminták vidékre készséggel küldetnek, a megrendelők pedig kiváló figyelemmel és gyorsan hajtának végre

Lyoni selyemkelmekből gyári raktár. 8—6